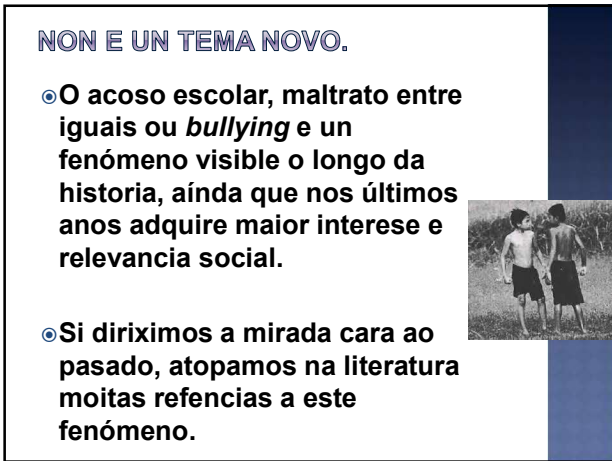

1

2

3

O FENOMENO DO BULLING

4

DE QUE IMOS FALAR:

O Bullying ou mellor dito o ACOSO:

1. Definición
2. Datos estadísticos
3. Conductas
4. Tipos de acoso
5. Consecuencias
6. Causas
7. Prevención

5

¿QUÉ É O BULLYING?

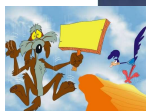
- Por tal entendemos, **calquer tipo de maltrato físico, verbal ou psicolóxico producido entre escolares de forma reiterada ao longo dun tempo determinado.**
- Tamén coñecido como **ACOSO ESCOLAR.**
- De agora en diante chamarémoslle **ACOSO.**

6

¿QUE É O ACOSO?

- ◉ **Dan Olweus** define este fenómeno: *“un alumno é agredido ou se converte en vítima cando está exposto, de forma repetida e durante un tempo, a accións negativas que leva a cabo outro alumno ou varios deles.”*

- ◉ Dáse fundamentalmente entre alumnos de idades comprendidas entre **6 e 17 anos**. Pero a idade de maior risco sitúase entre os **11 e os 15 anos**.

7

¿QUÉ É O ACOSO II?

- ◉ Non se limita a un acontecemento illado, senón que **se repite e prolonga durante certo tempo**, co risco de facerse cada vez máis grave.

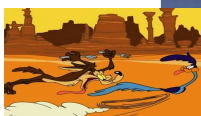

- ◉ Prodúcese nunha situación de **desigualdade** entre o acosador e a vítima, o acosador adoita estar apoiado nun grupo que lle segue, a vítima está **SOA E INDEFENSA**.

8

FALSOS MITOS.

- ◉ Isto pasou sempre, todos e todas o sufrimos nalgún momento.
- ◉ **Son cousas de rapaces, é normal.**
- ◉ Non é para tanto.
- ◉ **Algo faría.**
- ◉ Isto farao forte.
- ◉ **Que espabile.**
- ◉ Eu non son un chivato.

9

DATOS ESTADÍSTICOS ACOSO

- Estudios do **INJUVE** (Instituto da Mocidade).
- Case **un 6% dos alumnos** españois viviron nas súas propias carnes o fenómeno do acoso escolar: que converte a algúns escolares en vítimas dos seus propios compañeiros.

10

PRIMARIA

La violencia verbal es la más frecuente en las primarias

- 39% Verbal
- 32% Física
- 13% Psicológica
- 10% Sexual
- 5% Cyber

Los chicos de primaria molestan a otros por broma

- 37% Broma
- 33% Se lo buscan
- 21% Débiles
- 9% No contestó

Los niños en primaria denuncian

- 45% Aviso
- 32% Ayudo
- 12% Me voy
- 8% Fío
- 3% No contestó

11

SECUNDARIA

El baño es donde se registran más agresiones en secundaria

- 40% Baño
- 19% Salón sin maestro
- 17% Recreo con maestro
- 9% Camino a la escuela
- 7% Camino a casa
- 4% Recreo sin maestro
- 4% Salón con maestro

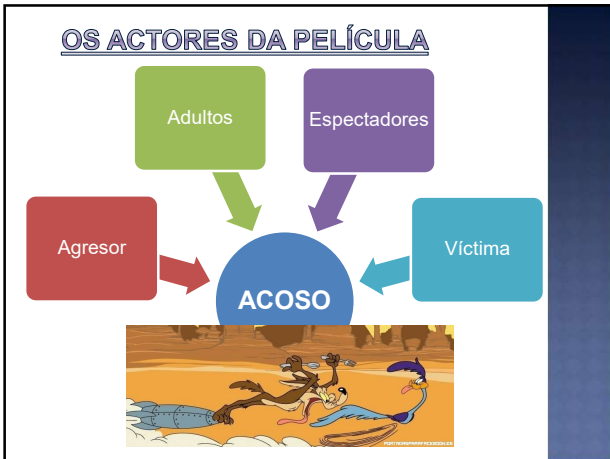
Las víctimas en secundaria denuncian pero también responden con agresión

- 27% Acuso
- 25% Pego
- 18% Desquito
- 16% Aguantó
- 9% No contestó
- 9% Llora
- 2% No voy a la escuela

Cuando denuncian, los adolescentes ven disminuir la violencia

- 32% Disminuyó
- 24% Acabó
- 18% Siguió igual
- 14% Aumentó
- 12% No contestó

12

13

CONDUTAS

Maltrato físico
Maltrato verbal
Exclusión social

14

MALTRATO FÍSICO

- ◉ **Directo:** pegar, amenazar...
- ◉ **Indirecto:** esconder, roubar, romper obxectos ou pertencencias...

15

MALTRATO VERBAL:

DIRECTO: insultar, burlarse, poñer motes...

INDIRECTO: falar mal de alguén, facer correr falsos rumores...

16

EXCLUSIÓN SOCIAL:

Directo: excluír, non deixar participar a alguén nunha actividade...

Indirecto: ignorar, tratar como un obxecto...

17

TIPOS DE ACOSO ESCOLAR

COMO FACER:

-Inaki Piñuel y Zabala
-Araceli Oñate

- Bloqueo social
- Hostigamiento
- Manipulación social
- Coaccions
- Exclusión social
- Intimidación
- Amenaza a integridade
- Agresions

18

TIPOS DE ACOSO ESCOLAR (II)

- ◉ **BLOQUEO SOCIAL:** buscan bloquear socialmente á vítima. Todas elas buscan o illamento social e o seu marginación imposta por esas condutas de bloqueo.
- ◉ Ej. Prohibicións para xogar en grupo

19

TIPOS DE ACOSO ESCOLAR (II)

- ◉ **Hostigamiento:** condutas de acoso psicolóxico que manifestan desprezo, falta de respecto e desconsideración pola dignidade do neno.
- ◉ Ej. Burla, motes, ridiculización...

20

TIPOS DE ACOSO ESCOLAR (III)

- ◉ **Manipulación social:** pretenden distorsionar a imaxe social do neno presentando unha imaxe negativa e poñer a outros contra el.
- ◉ Por mor desta manipulación da imaxe social da vítima acosada, moitos outros nenos súmanse ao grupo de acoso de xeito involuntario, percibindo que o acosado merece o acoso que recibe.

21

TIPOS DE ACOSO ESCOLAR (III)

- ◉ **Coacción:** aquelas condutas de acoso escolar que pretenden que a vítima realice accións contra a súa vontade.
- ◉ Mediante estas condutas quen acosan ao neno ou nena e pretenden exercer un dominio e un sometimiento total da súa vontade.

22

TIPOS DE ACOSO ESCOLAR (III)

- ◉ **Exclusión social:** buscan excluír a participación do neno acosado.
- ◉ O «**ti, non**», é o centro destas condutas coas que o grupo que acosa segrega socialmente ao neno.
- ◉ Ej. *Illalo, tratalo coma se non existise.*

23

TIPOS DE ACOSO ESCOLAR (III)

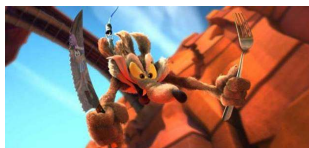
- ◉ **Intimidación:** condutas que perseguen acovardar, atemorizar ou consumir emocionalmente ao neno mediante unha acción intimidatoria. Buscan inducir o medo.
- ◉ Ej. *Ameazas, acoso á saída do centro.*

24

TIPOS DE ACOSO ESCOLAR (III)

◉ **Ameaza á integridade:** buscan asustar mediante as ameazas contra a integridade física do neno ou a da súa familia, tamén por medio da extorsión.

25

CONSECUENCIAS DO ACOSO

Víctima

Baixa autoestima, actitudes pasivas, trastornos emocionais, problemas psicomáticos, depresión, ansiedade, pensamentos suicidas e condutas autodestructivas, etc.

Perda do interese polos estudos, o que pode desencadear unha situación de fracaso escolar.

A aparición de **trastornos fóbicos**

26

CONSECUENCIAS DO ACOSO

Agresor

Lle dificulta a convivencia cos demais, faille actuar de forma autoritaria e violenta, chegando nalgúns casos a converterse en delincuentes ou chorizos.

Diminúe a súa capacidade de comprensión moral e **empatía.**

27

CAUSAS DO ACOSO

Aínda que o acosador escolar non ten por que padecer ningunha enfermidade mental ou trastorno da personalidade grave, presentan con frecuencia algún tipo de psicopatología..

E divertido...

28

CAUSAS DO ACOSO

Persoais: a persoa agresiva sofre intimidacións ou algún tipo de abuso na escola ou na familia.

Adquire esta conduta cando é frecuentemente humillado polos adultos.

Séntese superior, xa sexa porque conta co apoio dos demais atacantes ou porque o acosado é alguén con moi pouca capacidade de responder ás agresións.

29

CAUSAS (II)

● **Familiares:** pode ter actitudes agresivas como unha forma de expresar a súa sentir ante unha contorna familiar pouco afectivo, onde existen situacións de ausencia de algún pai, divorcios complicados, violencia, abuso ou humillación exercida polos pais e irmáns maiores.

30

CAUSAS (III)

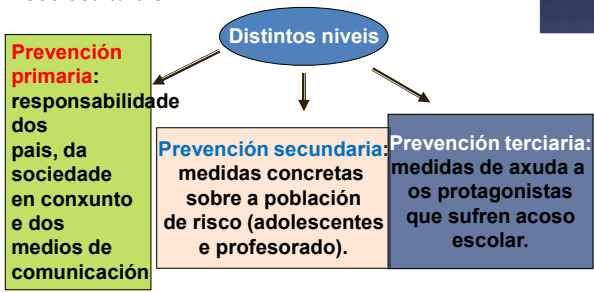
- ◉ **Novas tecnoloxías:** os cambios actuais orixinados pola Revolución Tecnolóxica, poden expoñer aos nenos ou adolescentes con demasiada frecuencia a todo tipo de violencia, sobre todo a través da internet, das redes ou da televisión.
- ◉ A curto prazo comprobouse que os comportamentos e actitudes que observan na rede, nos xogos ou na televisión inflúen nos comportamentos que manifestan inmediatamente despois.

31

PREVENCIÓN (I)

A única vía posible de prevención e a Intervención simultánea sobre factores individuais, familiares e socioculturais.

32

PREVENCIÓN (II)

- ◉ Tres papeis nos que hai que intervir: **agresor, vítima e espectador pasivo.**
- ◉ **A amizade e a integración** protexen contra o acoso e melloran a calidade de vida escolar.
- ◉ Favorecer a capacidade de poñerse no lugar dos demais. **Empatía.**
- ◉ **Enseñar** os valores de igualdade e respecto mutuo e detectar e **rexear** situacións como o racismo e sexismo.
- ◉ **Pedir axuda.**
- ◉ **Anticiparse ás situacións** nas que xorden condutas agresivas.

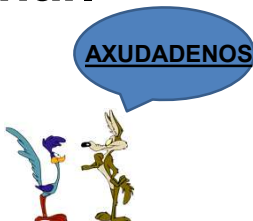

33

RESUMINDO

Escoitar e acompañar.

AXUDADENOS

34

MODELO OLWEUS
(ESTRATEGIA: 4 ETAPAS
PARA REDUCIR ABUSOS ENTRE ESTUDIANTES)

1. **Adultos cálidos:** ambiente cálido no fogar e no cole. Nenos valorados e con reforzo da autoestima.
2. **Límites:** profesores e alumnado deben participar na definición de condutas aceptables e inaceptables.
3. **Sanciones inmediatas:** ante condutas agresivas/ violentas.
4. **Roles positivos:** definir quen será a autoridade.

35

“CONDUTAS DE ACOSO E AMENAZA ENTRE ESCOLARES” (D. OLWEUS)

Tratar:

- Qué sabemos y entendemos por amenazas y acoso entre escolares.
- Guía para identificar posibles víctimas o agresores.
- Medidas para aplicar al problema.
- Consejos prácticos.
- Programa de intervención.

36

Como charlar cos seus fillos sobre o seu comportamento...

37

CANDO OU MEU FILLO É O AGRESOR.

***Elizabeth *Englander**
(directora do Centro para a Redución das Agresións de Massachusetts)

- É normal que os pais tendan a defender aos seus fillos.
- Moitos nenos fan cousas no CEIP ou ON LINE que xamais farian na realidade ou na casa
- Os pais deben explicar que as súas accións poden ter efectos daniños.
- Deberáselles restrinxir ou acceso as redes sociais temporalmente...

38

IDEAS PARA UNHA REFLEXIÓN.

- ⦿ Os nenos que acosan a outros polo xeral teñen dificultades para manexar as súas emocións e levarse ben con outros.
- ⦿ Desenvolver regras claras sobre as condutas de acoso pode axudar a detelas.
- ⦿ Vostede xoga o ROL máis importante para axudar ao seu fillo a cambiar a súa conduta agresiva.

39

PERO SI É O MEU FILLO QUE ACOSA A OUTROS NENOS?

- ◉ Con frecuencia lévano a dirección por ameazar a outros estudantes?
- ◉ Os mozos con dificultades de aprendizaxe e de atención con frecuencia son VICTIMAS dunha acoso, pero tamén poderían ser un dos ACOSADORES.
- ◉ Do mesmo xeito que outros mozos que acosan, o seu fillo poida que **necesite ter o control**.
- ◉ É posible que **teña problemas** para manexar as súas emocións e facer amigos.
- ◉ Tamén poida que sinta frustración e impotencia debido ás súas dificultades de aprendizaxe e de atención.

40

PERO...

- ◉ Ata, si o seu comportamento puidese explicarse, é importante que o seu fillo saiba que **cando el abusa doutros nenos, el é un acosador**.
- ◉ **Ensinar** ao seu fillo como manexar as súas emocións e as súas accións é un paso para eliminar os actos de agresión.

41

VEXAMOS UNHAS IDEAS.

COMO FACELO.

- ◉ Deixe ben claro que vostede **non tolera o acoso**.
- ◉ Diga ao seu fillo que vostede **non cre que é divertido nin aceptable** lastimar a outros ou facelos sentir mal. Isto inclúe tanto aos irmáns como aos compañeiros de clase.
- ◉ Si a escola do seu fillo ten un reglamento ou un protocolo contra do acoso, **revíseos** con el. Isto pode axudalo a entender que en todas partes hai regras para que os nenos como el sintanse tranquilos e seguros.

42

FALE TRANQUILAMENTE DOS INCIDENTES

- ◉ Que fixeches?
- ◉ Por que foi unha mala decisión?
- ◉ A quen lastimaron as túas accións?
- ◉ Que estabas tratando de lograr?
- ◉ A próxima vez, como poderías lograr ese obxectivo sen lastimar a ninguén?
- ◉ Poña en marcha consecuencias consistentes, onde o propoña ideas ou posibilidades.

43

FALE TRANQUILAMENTE II

- ◉ Tratemos de mostrar a gravidade do que fixo.
- ◉ Por exemplo: *primeiro, o seu fillo terá que pedir desculpas á vítima e tratar de arranxar o que poida. Logo, o seu comportamento terá unha consecuencia negativa. Talvez non poderá conectarse a *Internet, ver televisión ou usar o seu teléfono celular, ou quizais non teña permiso para asistir a actividades que había *planeado. Sempre por un tempo e deixando claro o inicio e o final...*

44

FALE TRANQUILAMENTE III

- ◉ Co tempo vostede pode cambiar as consecuencias, pero asegúrese de que o seu fillo saiba que vostede as está cambiando.
- ◉ “É moi importante que o seu fillo entenda que cando abusa doutros nenos, **el é un acosador**”.

45

ESTE A INFORMADO DO COMPORTAMENTO DO SEU FILLO

- Con quen se reúne o seu fillo?
- Como utiliza o seu tempo?
- Que fai cando está utilizando a Internet ou as REDES?
- Supervise como se comporta noutras áreas da súa vida.
- Sinale as condutas de acoso axiña que as observe. Isto axudará a entender máis claramente o que é aceptable e o que non o é.
- Involucre a outros

46

FALE CO CENTRO ESCOLAR.

- Fale na escola do seu fillo e cos adultos a cargo das actividades nas que el participa fóra da escola.
- Trate de que todos respondan consistentemente en canto ás expectativas e consecuencias dos seus actos, e que axuden ao seu fillo a desenvolver **HABILIDADES SOCIAIS E DE RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS.**
- Si estes adultos lograron eliminar actos de acoso noutros nenos, poida que teñan bos consellos que darlle.

47

MOSTRE MODELOS ALTERNATIVOS.

- Faga que a amabilidade sexa a norma
- Facilite que o seu fillo teña oportunidades de ver ás persoas cando son amables unas con outras.
- Dea o exemplo sendo vostede xentil con outras persoas. Cando estean xuntos sinale cando outros actúan de xeito cariñoso e solidaria.
- A participación en ONG ou voluntariado axuda para que el entenda como se sente unha persoa ao axudar a outros.

48

SINALE A DIFERENZA.

- É moi importante chamarlle a atención a fillo si el está maltratando a outras persoas.
- Tamén é igual de importante sinalar cando el actúa correctamente.
- Felicíteo cando sexa amable e controle as súas emocións.
- E vostede sentir que está contribuíndo ao cambio de conduta do seu fillo.

49

O MEU FILLO É A VICTIMA E AGORA QUE...

50

IDEAS PARA PENSAR.

- É normal querer protexer ao seu fillo do acoso sen importar a súa idade.
- Axude ao seu fillo a entender que é o acoso e cal é o mellor xeito de actuar.
- Unha posibilidade é representar situacións de acoso intercambiando roles co seu fillo.
- Anime ao seu fillo a recoñecer as súas fortalezas para que se sinta valioso e deféndase.

51

COMO ACTUAR...

- É natural que os pais ou nais traten de protexer aos seus fillos.
- Si, o seu fillo ten algún problema de aprendizaxe, de saúde, físico, etc.; probablemente vostede xa tratou de defendelo dentro e fóra da escola.
- Con todo, vostede non pode estar presente cada vez que o seu fillo necesita protección do acoso.
- Por iso é tan importante empoderarlo para que se defenda por si mesmo.

52

POR ONDE EMPEZAR...

- Defina que é “acoso”
- Utilice a palabra “acoso” na casa e cando o vexa na comunidade.
- Anime ao seu fillo a que use a palabra para describir o ACOSO; é algo serio, unha conduta daniña que ocorre *repetidamente. Ademais, faise á mantenta. E, sobre todo, deixe claro que o acoso é INACEPTABLE.
- Diga ao seu fillo que non está ben que outros o acosen e que non está ben que el acose ou participe no acoso a outra persoa.
- Non se xustifica porque “todos fágano” nin tampouco porque o faga máis popular entre os seus amigos.

53

POR ONDE EMPEZAR II...

- Dígalle que se debe informar de calquera acoso que se vexa.
- Recorde ao seu fillo que ten opcións cando vexa a alguén acosando a outro neno en persoa ou na REDE, na rúa, etc.
- Pode ser un espectador pasivo ou pode ser valente e actuar. Si é un espectador valente, ten a responsabilidade de comunicar o acoso aos adultos que poidan axudar.
- Diga ao seu fillo que isto non é “SER UN CHIVATO ou ACUSAR”, senón que é un acto de compaixón e preocupación por outro neno.

54

POR ONDE EMPEZAR III...

Dígalle que se debe AXUDAR.

- ◉ Ademais, canto máis axude aos outros **COMPÁÑEIROS** máis probable será que eles o axuden a el, si vese nunha situación de acoso.
- ◉ **Asegure ao seu fillo que non se vai a meter en problemas si conta a un adulto a sospeita de acoso, xa sexa que lle pasou a el ou a outro neno.**
- ◉ **Dígalle ao seu fillo con quen pode falar en diferentes circunstancias.**
- ◉ **“Cando o seu fillo estea nun lugar seguro, el pode e debe expresar os seus sentimentos. O acoso fai dano e el ten dereito a sentirse lastimado.”**

55

PRACTIQUEN XEITOS DE RESPONDER AO ACOSO

- ◉ **Axude ao seu fillo a pensar como podería responder a diferentes situacións de acoso.**
 - *A quen informaría si alguén o empuxa no autobús escolar?*
 - *Que lle respondería a alguén que o insultou?*
 - *Como debería actuar si outros alumno exclúeno dun xogo?*

56

DÍGALLE QUE:

- ◉ **Ignore ao acosador, cando sexa posible**
- ◉ **Que se afaste, si pode**
- ◉ **Que lle diga ao acosador en voz alta que pare. Aínda que se senta nervioso, debe tratar de falar e actuar con seguridade. Iso ás veces pode deter ao acosador**
- ◉ **Que pida axuda aos seus amigos ou compañeiros de confianza**
- ◉ **Que trate de non poñerse moi emotivo, xa que isto pode alentar ao acosador. Cando el estea nun lugar seguro, pode e debe expresar os seus sentimentos.**

57

DÍGALLE QUE II:

- ◉ O acoso fai dano e el ten dereito a sentirse ferido.
- ◉ ¡Evite vingarse acosando ao outro!
- ◉ Tomar represalias non leva a ningún lugar e pode ser perigoso
- ◉ *Que despois, Sempre debe informar a un adulto (profesor, adestrador, director, pai, nai, etc.)*
- ◉ **DESDE LOGO VOSTEDE VAINO ESCOITAR SEMPRE.**

58

AYUDELE NA AUTOESTIMA E NA SÚA IMAXE

- ◉ Cando un neno é vítima do acoso pode comezar a sentirse mal consigo mesmo (isto é especialmente con persoas con algunha dificultade.
- ◉ Canto peor se senta un neno consigo mesmo, menos probable será que se defenda e trate de parar o acoso.
- ◉ Empodere ao seu fillo para que fale, deféndase e RECLAME Os seus DEREITOS.
- ◉ Axúdeo a que asuma a responsabilidade das súas propias reaccións ante o acoso. *Pregúntelle cales son as súas ideas para manexar situacións agresivas. Iso daralle unha sensación de control e poder sobre os acosadores.*

59

FORTALEZCAMOS:

- ◉ O acoso pode danar seriamente a autoestima dos mozos, por iso debe dar ao seu fillo oportunidades de fortalecer a súa.
- ◉ Sinale en que é especial e axúdeo a recoñecer as súas fortalezas.
- ◉ Ter esa conciencia de si mesmo pode facer que se senta mellor para abogar pola súa seguridade e felicidade.

60

UNHA REFLEXIÓN:

- Os estudantes con dificultades de aprendizaxe e atención **son acosados máis recuentemente que outros nenos**. É importante ensinalles a defenderse dos acosadores.
- Axude ao seu fillo a recoñecer **o acoso**. Ensínelle xeitos de responder sen empeorar a situación. Recórdelle a cales adultos pode acudir.
- Fomente a **AUTOABOGACÍA**, defender os seus dereitos, unha habilidade que será importante ao longo da súa vida.

61

62

63

64
